

Արարածն առ այժմ չարաթը
երեք անգամ՝ կ'ընտարարու-
նուի :
Բաժանորդութեան դիմէ Թէ
Պօլսոյ և Թէ Գաւառաց համար
130 թիւ մէկ Օսմանեան ոսկի
կանխիկ :
Օտար երկիրներու համար
համարու ծախքն առնող ին վրայ է :
Մէկ թերթի դիմէ 1 զրո :

ՇԱԽԻՂ ՅԱՌԱՋԱԳԻՄՈՒԹԵԱՆ

1871

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Մանուկ մանց տողն առաջին
անգամի համար 5 զրո : Երկրորդ
անգամի համար 2 զրո : Եւրոյի
անգամներու համար մասնաւոր
սովորութիւն կը լինայ :
Համար և գրութիւնք պէտք
է զրկել 'ի վերջի խոսն գետնա-
յարկ թիւ 40 : առ 8, 8, 2 և 5-
հիշենք : անվար նամակներ
չեն ընդունուիր :

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ

1871 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 11

ՀԵՆՐԻԿՍԻԹԻ

ԸՍՏ Ն. Տ. ՆՈՅԵՄԲԵՐ 13

ԹԻՒ 38

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Երեսօրագրի զինուորական մը՝ որ տա-
րի մը Շիրակի քաղաքը բնակէր և անոր
ներքին ու արտաքին վիճակին լաւ վե-
րահասու եղեր է, ազդու կերպով կը
նկարագրէ այն հրոճարակ քաղաքին
ոյժը և լաւութիւնը, բայց միանգամայն
և անոր մէջ տարածուած սոսկալի ան-
բարոյականութիւնը :

Վաշինկիթի և Նիւ-Եօրքի մէջ իբրեւ
զինուոր՝ պաշտօն գտնելու համար ըրած
քանի մը ապարդիւն ջանքերը պատմե-
լէն զինի սապէս կը շարունակէ : « քա-
նի մ'ամիմներէ յետոյ յուսակտուր ե-
ղայ Նիւ-Եօրքի մէջ իմ բաղդս, և ո՛հ,
նայն իսկ իմ պատուաւոր ցամաք հայտ
գտնելէն, և ահա՛ դիւրք մը ինկաւ
ձեռքս : Շիրակի՝ Ամերիկայի դրախ-
տաքաղաքին առաջնորդը՝ մակալրով,
և ես հիացած կարգացի անոր մէջ թէ
հազար ու մէկ զիշերի պատմութիւնքը
իրենց մէջը Շիրակի աճմանէն յառա-
ւել հրաշագործութիւնք չ'են պարու-
նակեր : Աշխարհիս մէջ ոչինչ չ'կայ որ
առաւել զարմանալի, սքանչելի և ան-
հաւատալի ըլլայ քան զՇիրակի տնու-
մը : Եթէ մէկն ուզելու ըլլայ ցոյցնել
թէ քանի պատիկ հզօրացոյն է Ամերի-
կան աշխարհի բոլոր երկիրներէն, եթէ
փափաքելու ըլլայ նկարագրելու անոր
հաստատութեանց դործող ոյժը, անոր
տուրեւտին ծաւալումը, անոր ժողո-
վըրդեան անդիմադրելի տենդը, անոր
տաղանդը թէ ի՞նչպէս դործածելու է
բնութեան մեղի տուած շահերը, —
ո՛վ որ կ'ուզէ զայս ամեն համառօտա-
բար ցոյցնել, թող մատը երկնցնէ Ա-
մերիկայի աննման քաղաքին Շիրակի
վրան : Եւ դարձեալ թէ « Շիրակն աշ-
խարհիս հայրն և մայրն միեւնոյն է : » :

Նայն Շիրակի մը որ 1829 թուականին
30 բնակիչ ունէր քանի մը փայտաշէն
խրճիթաց մէջ և հազիւ հազ կապրէր
երկրին բուն բնակչաց հետ մուշտակի
վաճառականութենէն — ահա՛ այսօր 300,
000 ժողովուրդ կը հաշուէ մարմարա-
կուռ պալատներու մէջ, անոր ժողո-
վուրդը 1872 թուին մինչև 500,000 պի-
տի աճի, և 1880 թուին միլիոնէ աւելի
պիտի ունենայ, 1890 ին ալ Նիւ-Եօրքի
կրկնապատիկը պիտի ըլլայ : Շիրակի
աշխարհիս առաջին և ճոխագոյն քաղաքը
պիտի ըլլայ — քանզի Շիրակի համար
չիք անհնար իմն և ոչինչ : » :

« Միշիկէն լին եղերքը նստող ըս-
քանչեւեաց քաղաքին մէջ՝ ըսի, ինչքե-
լու եմ իմ կոշտ բաղդս և այս է որ կը
խորհէ ինքնիրեն՝ այն Շիրակի մը, որ հա-
զար ու մէկ զիշերի մտայածին քաղաք-
ներուն փայլերը կը նսեմացնէ, երբոր
ամբողջ օրեր անոր լաւաճիկ ուղղու-

թեամբ չափուած հսկայական փողոցնե-
րուն մէջ տատանալ և շուարեալ կը
թափառէի, և որուն հրապարակական
ազմուկներուն և կառքերու ձայներուն
քով Նիւ-Եօրքիքը դրեթէ ճանճի բըզ-
զանք մ'էր :

« Յոստովանելու եմ՝ որ 'ի ուղեմէն
Շիրակի Նիւտոմարի գիւնքս խիստ խաբ-
ուած դուայ : Եթէ հեղաթափ առաջա-
լական քաղաքները որ մանկական յի-
շողութեանս մէջ տակաւին համբար-
ուած կը կենային, 'ի հարկէ բոլորովին
տարբեր կերպով կը ժպտէին երեսիս,
խաղաղաւէտ, ոսկեղենիկ ու լի անու-
շահոտ բուրմամբ : Մանաւանդ այս
վարդահոտ բուրմանքն էր որ հոս խիստ
զգայի կերպով կը պակասէր « քախ-
տաքաղաքին » : Կարելի էր որ երեսուն
կամ քառասուն տարի ասկէց առաջ
Շիրակի գեւ ծաղկալիթիթ պարտէզ-
ներ ունեցած ըլլայ : Եւ այն երբ որ ես
զանիկայ տեսայ՝ միայն անոնց դձուճ
նշխարքներն էին նմացեր : Երկիրն ու
տաղը շատ սղեր էին և պարտէզ ունե-
նալը երեւելի չեղևութիւն էր և Շիրա-
կի սեռ, թուրքացի և ճահճայտակ
վտակը փոխան վարդի հոտ բուրելոյ
դարձ և ննխալ ժահճոտութիւնք կը
տարածէր : Սակայն քաղաքը վաղուց 'ի
վեր գինքը դործունեութեան ապրով
միայն կարողացաւ իր մեծութեան հա-
րաւորութեանն ու փառացը հասնելու : » :

« Արեւելէն գէպի արեւմուտք և հա-
րաւէն գէպի հիւսիս մղանի երկարու-
թեամբ փողոցներ ձգուած էին որ քա-
ղաքը « Պլոք » կոչուած տանց քառակու-
սի դուռնաւորներու կը բաժնէին : Հա-
րաւորին կողմը Շիրակի ճոխագոյն
պճնաղաղը և կարեւորագոյն մասն էր :
Հոս կը կուտակէր և կը փայլէին հրա-
պարտկային կենաց և վաճառականու-
թեան ուռած ալիքները, նրբագոյն
զեղխութիւնը, թանկագին զուարճու-
թիւնը, պատմութեան և պատկերա-
ճօխ մղը թիւնը :

Հոս կը խորխորային բարձրաբերձ և
զգեկաճ և զահիճը, փառաղաղը օվե-
ռան, բազմաթիւ թատերք, ճիւղա-
ւանդը, թանգարանք, ամենապատուա-
կան պանդոկը, տուրեւտի ահաղին և
ամենամանրադին խանութք, և վաղաղ
ու Միշիկէն ըստած պայծառահրաշ փո-
ղոցին վրայ մեծաշէն աղաբանք ապա-
րանքի կցուած՝ որք ոսկոյ՝ մարմարինի
և իւղաքարի ճաճանչներուն մէջ ար-
փաղեղ կը վայրակէին : Հոս, յա-
տակուած էին փողոցները « Նիքօլսոն »
ըստած կոճերովը խիստ մաքրագործ,
և երկուստեք ալ կռանտաւոր սաղայա-
տակներ հետտես քայլողներուն հա-
մար, մինչեւ Արեւմտեան և Հիւսի-
սային թաղերը կամ բնաւ յատակուած
չէին կամ եղածներն ալ խիստ թերա-
կատար : » :

« Սակայն քաղաքին այս հարաւային
ահեղաղաղը և բարձրացն մասին մէջ
իսկ զարմանալով և սոսկալով տեսայ
Ամերիկական կենցաղավարութեան ճըշ-
գըրիտ տեսարն ու յատկանիշը եղող
թեթեամիտ միլի և ոճրագործ կենսքը
և վարքը : Կարծես թէ ասոնց ամենն
ալ գիշուած էր հոս՝ հարաւային կող-
ման Վարքայ փողոցին մէջ՝ որ Շիրա-
կայի մէկ ծայրէն մինչև միւսը մղանի մը
չափ կ'երկարաճէր : Հոս, ուր որ
աշխարհիս ամենայն մասերէն բերուած
ապրանքներու կամարակալ սրահներ
կային և ուր որ ծախողը և ծախողու-
հիք ամեն տեսակ հնարաւոր զգեստե-
րով, երեսի գոյններով և ընդունելով
իրենց զօշաքաղութեանը կը պարա-
պէին, հոս՝ ասոնց մօտերը և իրենց
մեծափառութեամբ կրթականներուն վրան և
տակը կը գտնուէին ամեն անպատկառ
պարեւունները, անամօթագոյն խաղա-
րանները, սճրագործաց խաւարամած
խորշերը, — միով բանիւ զուտ Ամե-
րիկական ստահակութիւնն ու սրկիւ-
յութիւնը իր բոլոր կերպերովն ու դոյ-
ներովը :

Հոս ունէին իրենց որչա՞ր զօղակիցք,
վաշխաւոր, վճուկք, հոգեհաղորդիք,
հմայք և կախարդք ու այս տեսակ
բժշկապետ հոյլ 'ի հոյլ : Եւ այստեղ
մէկ ուրիշ ցեղ բժիշկներ ալ ունէին
իրենց մարդասպանութեան այլը՝ զոր
վաճաք Սատուճոյ — Եւրոպան չ'անշար-
Ս. յո՛, մարդասպանութեան այլ : Առ-
տանջը ամ ըստ ամէ հազարաւոր — յի-
բախ : չափազանցութիւն չէ — հազարա-
ւոր չ'ընեալ զաւակունք պող արեամբ
քանի մը տղարի համար միայն արհես-
տապէս կ'ուզանուէին — և հարկաւոր
ալ յիմարացեալ դժբաղդ մայրեր ա-
նոնց հետ 'ի միտին կը կորուսուէին :
Եւ ոչ միայն խեղճ անկեալ աղվուռք
էին որ այս հմուտ և փորձ բժիշկապետ-
ներէն օգնութիւն գտնաւոր համար ու-
նոնց կը յաճախէին որպէս զի խուսափին
ամօթէն : . . . վաշ վաշ, Ամերիկայի
մէջ այդ ամօթը հազիւ թէ ծանօթ է —
ո՛չ, այլ ամուսինք ամենայն վիճակի և
« ամենեւնի ընտանիքներէ » իսկ տ-
ղալով կսպորդուէին այդ առաջակաց այ-
րին մէջ, և ինչո՞ւ : որպէս զի աղաթին
այն Եւրոպական անէճքէն թէ տրոմու-
թեամբ ծննդի որդիս, կամ թէ նոյն
փափկասիրութեան՝ որովհետեւ փոքրիկ
զուակունք յաճախ կը խանդարեն եղեր
մօր հանգստութիւնը : Շիրակի մէջ
հրատարակեալ Գերմանական մէկ հըռ-
չակաւոր լրագրութ մ'այն ժամանակ-
ները այս բնաբանիս վրայօր խիստ կը-
ծու յօգուած մը սրտոց և ոչ միայն
Շիրակի համար և ի՞նչ հապառակ բո-
լոր Ամերիկայի համար : Գնալի վիճա-
կապական հաշիւները կապարդանալի
թէ այն սովորական մանկասպանութի-

եամբ ամ ըստ ամէ կը կորուսանէ Ա-
մերիկայ իրեն բնակիչքը, և անոր աճու-
մը ոտիկ գաղթականներով է : « Եւրա-
քանչիւր տարի տաքը հազար մանուկ
աւելի պիտի ծնանէր Ամերիկայի մէջ
կթէ տարին մէյմէկ հատայդ անիճեալ
մանկասպան բժիշկներէն կախուէր » կը
գոչէ Նիլենոյսի կառավարական լրագրը :
Ահա այն ու այս մասերը այրեր միմիւր
եղեր են :

Ահ, որչափ բաներ կան՝ որ ըստ կը
կարծենք բայց խաւար, և երջանկութիւն
կը կարծենք բայց թշուառութիւն են :
Առաժը կըսէ թէ՛ ամենայն ինչ որ կը
վայրի ոսկի չէ :

Պօստմէն հսկ. 13 թուականաւ Ղէ-
վընթ-Թայմըզ լրագրին ուղղուած մէկ
նամակէն հետեւեալ կը քաղեմք :

Վիմանաք՝ թէ ընդհանուր Հիւսպատոս
Պ. Ռոկանեան, երկար առնէն 'ի վեր Վ.
Պօլսոյ մէջ ի՞նչ կ'ընէ :

Այս հարցումն է՝ որ շատ անգամ քա-
ղաքական և գրադիտական տկուճներու
մէջ կ'իմանաւ : Անոր բացակայութիւնը
մանաւանդ վերջին տոններու շատ ցաւ
պատճառեց այն տեղեկութեանց համար
զորս անիկայ թէ մամուլ մէջ, և թէ բե-
մին վրայ մեղ պիտի տայր, այն ներ-
քին յեղափոխութեան նկատմամբ՝ որ
Օսմանեան կառավարութեան մէջ կա-
տարուած կ'երկնէ : Միտցեալ նահան-
գաց մէջ ամեն մարդ անոր՝ Նիլենոյի ա-
պրտամիտութեան միջոցին 'ի պաշտ-
պանութիւն իւր հայրենի երկրին
ցոյց տուած եռանդը կը յիշէ և հը-
րապարակին այն իբրեւ թէ Հէլլենա-
սիրական դաղտին միջոցներն զորս օտար
երկիրներու մէջ հասարակապետութեան
ներկայացուցիչ եղող պաշտօնատար ու-
մանք յայտնապէս կամ ծածկաբար 'ի
գործ գրին, ինչ որ լուրով շատ Ամե-
րիկայիք ցաւ զգացին : Մեր գիտու և
ուղղամիտ երբի դործարանագետները Օս-
մանեան ընդհանուր Հիւսպատոսին վե-
րադարձը կը սպասեն ոչ բարեբախտ ան-
նշանակ անհամբերութեամբ մը :

Թափաբէ՛ Պալիէրայէն ընդունած լու-
րերուն նայելով, Բրուսիացոյց և Պէլ-
լինէն եկող ամեն բանի գէժ գժու-
հովութիւնը սաստկապէս կ'աճի :

Պալիէրայի ժողովուրդը կ'սկսի հաս-
կընալ թէ պատերազմը իրեն շատ սու-
ղի նստու, և տակաւին պիտի նստի,
որովհետեւ տուրքերը պիտի բարձրանան :

Չիեուորական կարգաց մէջ ալ ոչ նը-
ուաղ մեծ է դժգոհութիւնը. ըստ ու-
րուճ Բրուսիացիք Պալիէրայոց հետ
ամեն տեղ մեծ խրոխտութեամբ կը
վարժին : Բրուսիացի և Պալիէրայի գիւն-
ուորաց մէջ տեղ ամենօրեայ կռիւներ
կը պատահին, Եւր քաղաքի մը պահ-
նորդութեան մէջ միատեղ գտնուին :

ինչպէս ի Մէջ, օրինակի համար, ուստի երբեք մէջ որոշիչ զիմ մը սահմանել որոշուեցաւ: օր երկու կողմերէն անցնել արդիւնաւոր է:

Պաղղոյ նկատմամբ օր ըստ օրէ համակրութիւնը ի յայտ կուգան. ըստ ուրում Պաղղոյի կը համոզուին որ Պաղղոյի Պաղղոյի հետ չը պիտի պատեցանք:

Պ. ար Պիսմարի պատերազմական գանձը աճապարանօք քուէի տակ ձգեցը, Միւնիխի մէջ բարենշան չընդկատուեցաւ. և կը վախճուի որ Բրուսիայի Պաղղոյի կողմէն տուած ամեն իսաւրազ ապահովութեան հակառակ, իսաւրազութիւնը երկարատեւ չըլլայ:

Պէտքի դահլճին մօտ նոր դեսպանի մը ընտրութեան մասին Պաղղոյի Հասարակապետութեան նախագահը միշտ վարանեալ վիճակի մէջ կը գտնուի. պաշտօնը շատ փափուկ և ծանր է, բայց այսու ամենայնիւ այսչափ երկարիւր երկու պետութեանց ալ դժուար ըլլալով, կը յուսացուի որ քանի մ'օրէն Պ. ար Դուազօյի ընտրութեամբը այս խնդիրը կը վերջանայ:

Իսթիլի լրագիրը կըսէ՝ թէ՛ Պաղղոյի նախկին տեղեկագիրները վերջնական կերպիւ Մարշալ Պաղղոյի յանձնարար ըլլալը հաստատուեց են: Ս. յապէս ըլլալուն ո՞վ կը տարակուսէր:

Անգղիոյ Հասարակաց խորհրդարանի անդամ Պ. Պրէսթը, Լոնտօնի Հօլ-Օվ Սայնսի մէջ տեղի ունեցած միթինկի ժամանակ, սաստիկ կերպիւ տէրութեան պաշտօնէից դէմ խօսեր է թագուհին մտայն ջրումը՝ ծածկելուն համար, Պ. Պրէսթը հաստատուեց է որ թագուհին այս վիճակը այն աստիճանի սաստկացեր է, որ վերջին խորհրդարանին մէջ առաջարկուեց է մինչև իսկ տէրութեան ինստիտուցիոնը վախճուի իշխանին առջ:

Կըսեն թէ Պ. Պրէսթը. դատաստանի պիտի կանչուի, բայց այսու ամենայնիւ թագուհին առողջութեան մասին տեղի ունեցած տարածայնութիւններ ալ դոհացուցիչ չեն:

Բրուսիոյ և բոլոր հիւսիսային Պերմանիոյ մէջ աշխատաւորաց իրենց գործերը դադարեցնել վերջնաւոր տեղ ալ աւելի յառաջ կը շարունակուի: Օթոյարարք, ճախարագործք, հիւսնեք, թամբաւործք, յըղիւնք, խոյրարարք, քանդակագործք, արկղագործք, լեռնագործք և որմնագործք իրենց գործարանները ու խանութները թողած՝ ընկերութիւններ կը կազմեն իրենց մէջ, և բոլոր միւս աշխատաւորաց կը զիմեն, հրաւիրելով

զանոնք «գերութեան լուծը իրենց վերայէն թողնելու»:

Պ. ար Պիսմարի մտածելով որ այս խնդիրը կրնայ ծանր հետեանքներ ունենալ, Պէրլինի մէջ յանձնաժողով մը կազմեց, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ օրէնքի ծրագիր մը պատրաստել յապահովութեան աշխատաւորաց:

Թրօշիւ զօրապետը, Մորպիսի Բնդհանուր Ժողովը նախագահ անանեցաւ: Նորա ընտրութիւնը զայն արդիւնքով համար եղած շատ մը յանդուգն ճշգրտեց հակառակ, նախորդ դումարումներէն մէկուն մէջ, 32 քուէարկուաց վրայ 30 քուէով վաւերացաւ: Սոյն քուէն և անկէ յառաջ եղած բացատրութիւնքն Պէրլինի Բնդհանուր Ժողովը նախագահին համար խիստ յարգելի և համակրական ցոյցերու առիթ եղաւ:

Թրօշիւ զօրապետը իւր պաշտօնական ատենաբանութիւնը հետեւեալ կերպով սկսաւ:

Պարոնայք. Ոչ ինչ է՛ք կարող զիս առաւել յուսել և իմ հասարակային ասպարիզի վախճանը՝ որ խիստ մօտ է, աւելի ևս պատուել, քան ձեր այն ազատ ընտրութիւնը որով զիս յՆդհանուր Ժողովը նախագահութիւն կուտայ: Անցելուն մէջ միշտ այսպիսի պատիւ մը մերժած եմ. այսօր ալ նոյնը պիտի ընէի՝ եթէ արժանաւորապէս կարենայի, վասն զի առ յաւել չհրաժարած եմ պատիւներէ, և այն ամենէն մեծ և ամենէն նախանձելի պատիւը՝ զոր ինձ կընէք, վերջինը պիտի ըլլայ:

Ռէքէ մէջ կը կարդամք. Վիլթոն Հիւօ, անցեալ չարախօս օր էջերի Ռօշֆորը տեսնելու համար Վերսալ զիս: Ս. յայցելութիւնը Հրաժեշտի այցելութիւն մ'էր: Բիւն առնենք Ռօշֆոր Թուրի բանտը պիտի երթայ:

Աշխարհիս առաջին հարուստ մարդը այսօր Անգլիոյ մէջ կը գտնուի: Ռէքէ միւնիսթրի մարդիկը ակէ տասն ու երկու տարի ետքը այսինքն 1883 ին (1) 180,000,000 ֆրանք տարեկան եկամուտ պիտի ունենայ. որ ըսել է 13,000,000 ամիսը. 500000, օրը 20833 ժամը. 347 վայրկեանը ու 5 ֆրանք 79 սանդիւմ ամեն մէկ մանրեղիւրդը. Ա. հա՛, ինչ ըսելէ հարստութիւն. ու այս պիտի Անգլիոյի Դահլճին քով ինչ պիտի ըլլան Բոչլանները:

(1) Տասն ու երկու տարի ետքը ըսելուն պատճառը այն է որ Ռէքէ միւնիսթրի Մարգիլին նախ անցը կողմանէ 99 տարուան վարձու տուած կալուածները այն թուականին իրեն պիտի խնամուի:

տեր (1) իրենց ձեռնարկութեանց մէջ հաւանականապէս տեղի մեծ խոչընդոտներ կը գտնէին, թէ որ ժողովուրդը միտքերը յառաջուց պատրաստութեամբ չըլլային նոյա կրօնական նորոգութիւններ ընդունելու, Անկախ-Գաւառարաց ուսուցած դպրոցներ, և նոյա ժողովարանները մէջ՝ տեղի ունեցած խորհրդարանը արարողութեամբ:

Ռիքէ միւնիսթրի կրօնական գրութեանց հետեւելով խնդրեց Հոլովոյ եկեղեցւոյն մէջ նորոգութիւն մտածանել. ուստի կը հաստատուի թէ սրբոց և կուսին մատուցեալ պաշտօնը ուրիշ բան չէ, այլ միայն կուսակալութիւն. և թէ Հոլովոյ եկեղեցւոյն և նորա գլուխը Պաղղոյ հաստատուեց վրայ օր և է իշխանութիւն չեն կրնար ունենալ, և այն իւր բաղնիքի աշակերտները «Հիւսնեք» կոչուեցան: Պաղղոյ դատարարուց զՅովհաննէս Հիւս, բայց ասի Պիսմարի վէճակը թողաւ որին պաշտօնը:

(1) Լուստեր. — Մարդ կու թեան լուստերը:

Ժաշիւ Օթիլի մէջ կը կարդամք. Հասարակապետութեան նախագահը անցեալ երեքբարձի օրը, Սէն-Սիւրի զինուորական դպրոցը այցելեց: Ժամը երկուքին եկաւ, ու Վալրամի դաւթին մէջ ճակատի ձեռով կարգաւորեալ ըստ պայ-աշակերտաց երկու զօրաբաժիններէն աչքէ անցուց: Հետեւեալ զօրաց, հեծելազօրաց կրթութեանց ու փորձերուն և երկու զօրաբաժիններու դասերուն ներկայ գտնուելէ վերջը, դպրոցին ամեն կողմերը պտտեցաւ և զղացած դոհունակութիւնն հետեւեալ նամակաւ յայտնեց առ վարժարանին տեսուչ զօրապետին:

Վերջը. 1 նոյ. 1871. Ա. Պ. Հանրին զօրապետ, վերաւտեսուչ Սէն-Սիւրի յատուկ զինուորական դպրոցին, Զօրապետ:

Երէկ, 26 հետ Սէն-Սիւրի դպրոցը՝ զոր այնչափ իմաստութեամբ և հաստատամտութեամբ կը վարէք, այցելութեան գալով, մի քանի ժամ կեցայ, և կուգեմ թէ՛ զձեզ և թէ՛ զձեր աշակերտները, ձեր ճարտար Տեսչութեան ներքե տեսցուած արդեանցն համար շնորհուրով:

Առանց սրտի յուզման չէր որ տեսայ տասն և ութ տարեկան երիտասարդներ, իրենց առիւնը Պաղղոյի համար արդէն թափած ըլլալուն համար պատուանշաններով զարդարուած, և իրենց առ վար մի ընդհատեալ կրթութիւնը վեր սկսելու համար վերստին դպրոց մտած: Գուք, ձեր աշակերտաց զինուորական գործողութեանց զիս հանդիսատես ըրէք. ու ես հիւսցայ իրենց բոլոր չարժանաց ճշգրտեան վրայ՝ որովք Սէն-Սիւրի դպրոցը հետեւեալ զօրաց չարժանաց նկատմամբ՝ իւր ամենակատարեալ օրինակ մ'ընծայած են միշտ:

Ես ձեր դաստիարակութեանց ալ ներկայ գտնուեցայ և պատերազմի արուեստին և նա մասնաւոր կարեւորագոյն և խիստ անձնակ թողուած զինուորական աշխարհազօրութեան վրայօք տրուած դասուց ընտրութիւնը զիս ազանշաւուց: Գաստաւուց արժանաւորութիւնն ոչ ֆուտը զիս դոհ ըրաւ աշակերտաց խոհուն ուղղութեամբ՝ որն որ ինձ յուսալ տուաւ՝ թէ ընդհուպ մեր երիտասարդաց կրթութիւնն, իրենց հայրենասիրութեան և քաջութեան պիտի հաստատուի:

Կը ցախիմ, որ ժամանակն ինձ չը ներքի ձեր ոչ-զինուորական դաստաւաց ամաց դասերուն ևս ներկայ գտնուելու. հաւատալ եմ, որ անոնք ձեր զինուորական դաստաւութեան ստորին չեն, որոց համար խիստ ուրախ եմ, ըստ որում պէտք է որ մեր ուղղեք ըլլան պատերազմի մարդիկ, լուսաւորեալ անձեր և միանգամայն բարի քաղաքացիներ:

Վոպան, Թիւրէն, Գոնտէ իրենց դարուն մեծ հանձնարներուն հետ կ'ապրէին և անոնցմէ ստորին չէին:

Բայց, Զօրապետ, ինչ որ իմ այս մի քանի ժամու այցելութեան մէջ, զիս ամեն բանէ աւելի դոհ ըրաւ, այն ալ մեր զինուորները փաթեղու համար կոչուած այն երիտասարդաց քով տեսնուած հնազանդութիւնն և կարգաւորութիւնն է, որովհետեւ հնազանդելով՝ հրամայելով սովորի կարելի է:

Ձեր հրամանաց ներքե գտնուող դաստաւները նոյն աշակերտաց՝ ամեն զիտութիւններ

Եւ արդարեւ այն սովորական համարուած փորձերուն մէջ ընկերութեան մէջ մտնելու գործերը, օգտակար խորհուրդներ կը ըստին՝ իւր հրաւեր մ'առ աղինն ազատութիւն: Նախ անդուշտ կը տեսնեմ որ այդ փորձերը նիւթական են, և այնպէս կը թուի թէ՛ մի-

նութեամբ զօրացած, մեծ եռանդեամբ շարունակեց իւր գործը: Գոյնացաւ քաղաքը դուստրուող տիեզերական ժողովին ներկայտանալը հրաման եկաւ իրեն, ինքն ալ Անկախութեան կայսրին տալովապի ժամանակ զընաց հոն իսկոյն բանտարկեցին և այս բոլորը դատաւարանցին զիս: 1873 ին կուսակերտներն երգում ըլլին որ իրենց տիրել վարդապետին վրէժը լուծեն, ու սկսաւ Հիւսեանց արտաբերումը ընդ առաջնորդութեամբ արիւսիրտ Զեպէյի:

Ներէն մին, որ ծնու Մանիֆէստի կոմսիւն Խիւպին անուս քաղաքը (10 նոյեմբեր 1871:

Կը սովորեցնեն. իսկ դուք ամենէն աւելի կարեւորը՝ սոյնինքն կանոնի հանաչողութիւնը, սէրը և պահանջումները կը սովորեցնէք անոնց. ուստի յանուն երկրին, ձեզ շնորհակալ կըլլամք իւր այն հգանց համար՝ զորս նոյա կրթութիւնը կուսակերտութեան համար կը թափէք: Ըստ որում մեր ապագայն նոյա ձեռաց մէջն է: Թո՛ղ ձեր խրատներն ու օրինակները տալու համար ընդունիլ շարունակեն, թո՛ղ այն արեւութեան հետ՝ որ ամենէն աւելի աղետալի և դեռ նոր անցած աւուրց մէջ՝ չէ՛լքած մեր զինուորները: Միայն իր կրթութիւնը, պարտուցեք, կարգապահութիւնը՝ զմեզ իրենցմէ, և իրենց համար Գաղղիոյ բաղդը վերածնեալ պիտի տեսնեն:

Ընդունեցէք, սիրելի Զօրապետ, իմ խանդավառ յարգանացս հաստատին:

Նախագահ Գաղղիական Հասարակապետութեան Ա. Թիւր

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բարիկ 21 նոյ. Պատերազմի ատենը, որ Հասարակականութեան «Լը Բէր Տիւրէն» օրագրոյն խմբագրաց դատը տեսնելու կոչուած էր, զվէրմէք և զվիլեմք՝ դատաստանի ներկայանալու մեր ժամ ըլլանուն մահուան, իսկ զձիւնդէր՝ մոտենալու ընդունելութեան դատաւարանց:

Բնդհանրապէս իւր ստաց կը նկատուի թէ՛ Ժողովը պիտի ընդունի կառավարութեան և իսկին ի Գաղղի փոխադրուելու առաջարկութիւնը՝ զոր կառավարութիւնը պաշտպանել ի մօի զըրած է:

Կ'ապահովենք թէ Գաղղի կոմիտէն և Եամպորի կոմիտէն մէջտեղ՝ Պարագոնեան ընտանեաց երկու հիւղերու դանակցութեան մասին հոս ձայնութիւն մը հաստատուած է, բայց Օմալի դուքը և Ժոանիլլի իշխանը բացէ ի բաց Հասարակապետութիւնը պիտի ընդունին:

Լոնտոն 20 նոյ. Կիմանցեն մեզ թէ՛ երկրին ամեն կողմը հիւղեր անհղող սոսկալի յեղափոխում մը երևան եկեր է Մեքսիկայի մէջ. զօրաց դուրսը կառավարութեան նպատաւոր չին:

Հոտմ 20 նոյ. Պ. ար Ֆերար, Մերսիոյի նախագահ անուանեցաւ:

Մոն. Դրանքի երէկ Պաղղոյ ընդունուեցաւ և անոր յանձնեց Սովետին ինքնագիր նաւաւ:

Մարտի 18 նոյ. Պաղղոյի Ժողովը խմբովին հրաժարական տալու յայտարարութիւն ըրաւ՝ եթէ Փօրթէլը վանօրէից վերահաստատութեան առաջարկութիւնն ընդունելու ըլլայ:

ՆԵՐՓԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ Կայսերական երկրորդ զօրաբանակին նախկին հրամանատար Ապուլ-Բէրիմ փաշայն՝ Երզրուրմի Վիլայէթին կառավարիչ և չորրորդ զօրաբանակին հրամանատար:

Պետական խորհրդոյ անդամ Ալեքանաք Միւսթաֆա փաշայն՝ Ռատիկանութեան պաշտօնակ:

Իրֆան Պէյը՝ Վէզիրութեան աստիճանաւ Անգլիանապոլսոյ Վիլայէթի կառավարիչ:

արտաութեան զլիստ օրներն այն փորձերով ուրիշ բան չեն խնդրեր, բայց միայն ստուգել իրենց ընդունած մարդկն՝ ընկերակցութեան կոմսը և նպատակին ծառայելու անհրաժեշտ պիտեւ եղած արիւթիւնն, յանդըղնութիւնն ու կորովն ունենալը կամ չունենալը: Եթէ այդ փորձերն ասիկ դատուելի նպատակ ալ չունենային, դարձեալ այդ-

Վեզ տոյնեանց միարեւութիւնը մտաւ, ու Վիլէթի միլիթի հաստատարանին մէջ աստուածարանութեան դատաւորութիւն ըրաւ: Եթէ հանդէս Հիւսի գրութիւնն ու ներողութեանց վաճառուը զինքը զրգուելով՝ ներողութեանց օգտակարութիւնը նախ հերքեց. յետոյ Պաղղին իշխանութեան, խոստովանութեան, բարեգործութեանց օգտին, դատարանին ճշմարտութեան, երկրանց ամուրութեանը, սրբոց մատուցեալ պաշտօնին, Պաղղին քաղաքական իշխանութեան, վաճախանց ուստին, պատարագի և այլն զէմ զիւրից: — Վարդանիւր զըր-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Ա. Ր Ա. Ր Ա. Ց Ա. Ց

ԱՆԿԱՆ ԴԱՍԱԴՈՐԱՑ

ԱՏԵԱՆ ԳԱՂՏՆԻ

(Շարունակութիւն քիւն 37.)

Ձեմք կրնար ուրտնալ որ Անկախ-Գաւառները ժամանակ ժամանակ բարի ու մարդասիրական խորհրդովք ալ գործեր են: Ս. յա ալ անժխտելի բան մ'է, որ իրենց զլիստ օրներէն ոմանք արկասիրտ և հանճարաւոր մարդիկ եղեր են: Յովհաննէս Հիւս (1) և Լուս-

(1) Յովհաննէս-Հիւս. — Պիսմարի Հիւս առնուն քաղաքը ծնու 1356 ին: Բրաիլայի համարարանին տնօրէնը և Պիսմարի Սովիա թաւգուհւոյն խոստովանաւորներն էր: Բողբախտանաց յոյժ մեծարած Անգլիացի հեղինակին

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐ

Վերջին օրերս Ազգային լրագրաց ու մանց մէջ զինուորական խնդրոյն հաւանակ խօսող նամակներ հրատարակուեցան . Օրագիր լրագրոյ մէջ նամակ մը տեսանք՝ Գեր . Խորէն եպիսկոպոսի ստորագրութեամբ . նամակ մ'ալ՝ Պաշտօնագրութեամբ :

Ներքին մեզ ըսելու թէ՛ առաջին նամակագիրն այն է Գեր . Խորէն եպիսկոպոս՝ խնդրոյն քաղաքական կողմը դրեթէ բոլորովին բարձի թողի ըրած և բանաստեղծական խանդէ յախշտալեալ նոյն նամակին մէջ իւր վաղեմի կեանքը նկարագրելու և զԹ. Պէկեան էֆ . իբր իւր գերամեծար աշակերտը զովասանելու ճիգ թափած է . ասկից զատ եղբերորդութեանց միայն յատուկ քերթողական լեզուաւ Հայաստանի ներկայ աղէկաւոր թշուառութիւնները կողբայ , զՀայրենիս կ'աւագէ , և կը հետեցնէ թէ՛ ուրեմն Հայք պէտք չէ որ զինուոր տան :

Այս ամենու 'ի պատասխանի' սա և եթ կ'ըսեմք թէ օրուան խնդրոյ մը լուծման նպատակով համար ամուլ ու ողբական բանաստեղծութիւնները բաւական չեն նորոնոր կարծիքներ ծրնուցանելու . հետեւաբար դրեթէ առ ոչինչ կը դատուին այնպիսի հրատարակութիւնք :

Իսկ երկրորդ նամակագիրն՝ այն է Պ. Պաշտօնագրական խնդրոյն նիւթական մասին նկատողութեամբ կարծիք կը յայտնէ թէ՛ Հայք զինուորական լիւնեթիւն երկայ վճարած տուրքերնին որչափ որ էր , դարձեալ այնքան պիտի մնայ և զինուորութիւնն օգուտ չարտադրելով հանդերձ մնասկար իսկ պիտի լինի :

Բազում անգամ յեղյեղած եմք սա խօսքը թէ միայն նիւթական , և կամ միայն բարոյական նկատողութիւնները կամ խնդրոյն վրայ հետաքննին տեսութիւն չընելէ և կամ անհաւանութենէ յառաջ կ'ուզան , Հայք զինուորական լինելով եթէ նիւթական մասին մեծ շահ մ'ալ չունենան (որ հիմնովին սխալ է)՝ դէթ պիտի ունենան բարոյական այն մեծ առաւելութիւնը՝ որմէ անշուշտ կը հետեւի նաև նիւթական ալ . ասոր պատճառ է այն ամեն աղբերու վիճակն որ զինուորականութեան շնորհիւ օրքան զօր աղբեցութիւնն դառնալ , հարկատապալ և ուսմամբ , զիտութեամբ արուեստիք ու վաճառականութեամբ բարգաւաճած է :

Եթէ միայն հայրենեաց բարօրութիւնը մեզ նպատակ ունենալով՝ աշխարհի վրայ ապրող զանազան ժողովրդոց կաշուութիւնը քննութեան առարկայ ընենք , և նոցա մեծութեան ու անկման պատմութիւնը լաւ 'ի միտ առնուք , անկարելի է որ չը համոզուինք թէ զինուորութիւնը օգտակար է նաև Հայոց համար :

Ազգային լրագիր մը կուզէ կարծեցնել թէ Հայոց զինուորականութիւնը պահանջող անձինք տեղութեան պաշտօն ընդունելու միտեալ են . եւ որովհետեւ զինուորական նպատակներ կարծիք յայտնող ըսել է թէ այս խօսքն զմեզ կ'ակնարկէ . արդ՝ մեք ևս կը փութամք ըսելու թէ մեր կենաց մէջ և ոչ մէկ վայրկեան մտքերնիս բերած եմք այդպիսի կարծիք մը . մինչև այսօր աղջին մէջ ապրեցանք , աղջին մէջ պաշտօն վարեցինք ու կը վարեմք . մեր ինդքն չէ թողուցած մեզ և չըթողուր իսկ երկրաքարէ բաղադրանքներով տառապելալ ժողովուրդ մի կորուստ մատնել :

Ա. Ա. Սաբինեան .

Ա Ձ Գ

Զբօսարանի մը շինութեան համար Պաշտօնագրական խնդրոյն ընթացք 500 Օամ . ոսկւոյ փոխառութեան ԺԱ . վիճակահանութիւնը այս անգամ նոյեմ . 7 ին կատարուելով հետեւեալ թիւերը շահեցան :

Թիւ Ա .	45	շահեցաւ	դր . 100	ողջ	գրամ
" Բ .	75	"	"	80	"
" Գ .	700	"	"	70	"
" Դ .	155	"	"	60	"
" Ե .	36	"	"	60	"

և 374, 997, 51, 843, 144, 472, 629, 256, 50, 1, 80, 276, 204, 33, 461 թիւերն՝ որոնք միայն իրենց մայր գրամներն շահեցան :

Արդ՝ կ'ազդարարուի Արդոյ Հասարակութեան որ վերոյիշեալ թիւերն պարունակող տոմսակներն ո՛ր ատեն որ Ընկերութեան խորհրդարանը ներկայացուին , անյապաղ արժէքնին կը վաճարուի :

Սա ևս արժան կը համարուի ծանուցանել թէ ԺԲ . վիճակահանութիւնն ալ տեղի պիտի ունենայ Դեկտ . 5 կիրակէ օրը , Պաշտօնագրական խնդրոյն մէջ :

8 նոյեմ . 1871

Պաշտ . Ի զիմաց Տնօրէն Ժողովոյ Ժողովրդ . Ընկեր . Նախագահ Զ . Եւսէնեան .

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՅԱՆԿ ԳՐՈՅ

ԳՐՈՒԹԱՆԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լամբնէ . Բանք Հաւատոցեայ ուրուք Գին քառորդ մէճիտ .
Դասագիրք Հայ . պատ . Գին 5 դր .
Քրիստոս 'ի Վատիկան . Գին քառորդ մէճիտ .

Կը ծախուին ամեն Հայ գրաւաճառաց , և Բերայի լրագիր ծախող ծաւաճառներուն քով , և կամուրջին զըլուր Պաշտօնագրական :

ՊԱՆԵՐՄԱՅԻ ՎԱՐՈՒՆԻՆ

ԹԱՐԳՄԱՅԻՆԻՆ
Գ . ՉԱՓՐԱՍՏԵԱՆ

Հանգուցեալ Չախրատեան Տօրթոր Գործարարի էֆէնտիի՝ զիտուն և լեզուազետ հանրածանօթ երիտասարդին թարգմանած այս բարոյական այս օրերս ձեռքերնիս համեմտելով , արժան համարեցաք տալարել և ներկայացուցել սիրելի Աղջիկ , յուսալով թէ պետք եղած ընդունելութիւնը կ'գտնէ :

Արժանայեալ Հանգուցեայն աւանդ բաւական գովեստ մ'ըլլալով այս գործոյն ընտրութեան համար , մեր կողմանէ խօսք տակցունել անպէտ կը համարեմք :

Թարգմանչին ձեռագրին բոլորովին հաւատարիմ մնալու գիտմամբ , որ և է փոքրիկ փոփոխութիւն չընելն միանգամայն լեզուին ոճին համար :

Ա . ՎԱՐՈՒՆԵԱՆ

Կը ծախուին ամեն Հայ գրաւաճառաց քով , զին 5 դր . :

Յ Մ Ի Շ Լ Է Ի

Ս Է Ի

Այս հռչակաւոր դրքին Հայրեն տըպագրութիւնն աւարտելով կը ծախուի մայրաքաղաքիս Հայ գրաւաճառաց քով և Մահմադ—Փաշայի գրութը Պոյաճի Մանուկ աղային խանութը :

Գին , մէկ քառորդ լիւր Օսմանեան :
Թերթ առ թերթ առնողներն ալ կըրնան իրենց պակաս մնացած թերթերը գտնել նոյն գրաւաճառաց քով , հատը 40 վարայ :

Ն Ո Ւ Է Ր

ՈՒ
ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԱՆԿԱՆՅ
ՊԱՏԿԵՐԱՅԻՆ
Ի ԴԻՄՈՅ
ՕԺԱՆԳԱԿ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՇԽԱՏԱՄԵՐԱՅ
Գ . ՊԱՇՏԱՍԱՐԵԱՆ

Այս տետրակը , կը պարունակէ տեսակ տեսակ վէպեր :

Ասի մինչև հիմայ հրատարակուած ներքին աւելի կընայ տղայոց համար օգտակար ըլլալ :

Կը ծախուի ամեն Հայ գրաւաճառաց և լրագիր ծախողներուն քով , զին 90 վարայ :

ՏՄԱՐԵՐՔ

Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

Տ Ն Տ Ե Ս Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

Թարգմանեաց յաւելումք 'ի Ֆրանսէիէ

Հ . ՓԱՌՆԱԿԵԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԱՆ

Ի ՊԱՍՏ

ԱՆՁՆՈՒԹԻՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Գ . Ա . 20ՊԱՆ

Այս գրքէս հատ մը գնողը հատ մի ևս Անճուռը Ընկերութեան նուիրած լինի :

Գ Ի Ն 7 ԳՐԵ

Այս գրքէս 2000 օրինակ հրատարակուած է իմ սեփական ծախիւք՝ 'ի նպատակ բաղմարդուն Անճուռը Ընկերութեան , որով ձրիաբար նուիրած եմ 1000 օրինակ . մնացեալ 1000 օրինակը միայն՝ առանց շահու մերադրութեան 'ի վաճառ . հանած եմ մէկ մի օրինակը 7 դր . գնահատելով ըստ հաշույ ըսվանդակ ծախուց , որոյ դուստրն է 7000 զր . :

Գ . Ա . 20ՊԱՆ

Տնտեսական ամենակարեւոր զիտութիւնը դեռ հանրածանօթ չէ մեր մէջ . այս գրքը կարգադրեալ պիտի համոզուին թէ մինչև ցարդ Տնտեսական Պետութեան անտեղեկ լինելով ո՛րքան վընտաներ կրած են , և թէ այս համառօտ գրքովն ո՛րքան աւելի արժէք ունի քան զիւր զինքն :

Գրառանգութեան Տնտեսագրաց Մեծաբարձր Գրքագիրն է :

ՍԵՐԱՍԻԱ . Նախ էֆ . Թաշեան :
ՇԱՊԻՆ—ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ . Խորալ էֆէն , Ա . Մուրադեան :

ՍԱՄՍՈՆ . Գարբիէլ էֆ . Առաքելեան .
ԿԻՐԱՍՈՆ . Գեորգ էֆ . Մաղմանեան :
ԵՕԶԼԱՏ . Յարութիւն էֆ . Տէվէճեան :
ԱՏԱՐԱՍԱՐ . Գրիգոր էֆ . Գալաթեան :
ՆԿՈՒՄԻՒԹԻԱ . Խորալ էֆ . Լաիկեան :
ԱՐՄԱՇ . Ամառու Վանսօր Տ . Գեորգ Ա . Արքեպիսկոպոս :

ԱՄԱՆԻԱ . Յակոբ էֆ . Մողեան :
ՊԱՆՏՐԱՍ . Մարգիս էֆ . Մաքեան :
ՏՐԱՊԻՅՈՆ . Ստեփան էֆ . Մ . Յակոբեան :
ԿԱՐԻՆ . Տէր Գրիգոր քահանայ Տ . Միսաւեան :

ԶՄԻՒՌՆ . Մերոյի էֆ . Սիմեոնեան :
ԷՏԻՐՆԷ . Յարութիւն էֆ . Խօշլեան :
ՅԻԼԻՊԷ . Նախ էֆ . Շիմանեան :
ՌՕՏԱՍՈՆ . Մանուկ էֆ . Պեղեան :
ՄԱՐՁՈՒՆ . Յովհաննէս եպիս . Լեւոնեան :
ԵՐՈՒՍԱԿԱՆ . Արթ . Մամրէ վարդապետ Մարկոսեան :

ԵԻՊԿԻԱ . Մկրտիչ էֆ . Փորթոգալեան :
ՎԻՏԻՆ . Մ . Յարութիւն էֆ . Արդարեան :
ԿԷՅԻԼ . ՕՐԹԱԳԻՐԷՂ . Համարձեւ էֆ . Ա . Թանասեան :

ՎԱՆ . Եղիազար էֆ . Թէրզիպալեան :
ԲԱՂԷՇ . Արթ . Մամրէ վարդապետ :
ԲԱՂԻՒ . Արթ . Պեղարս վրդ . Բաղմանեան :
ՄՈՒՇ . Արթ . Գրիգորի վրդ . Աղաւանեան :
ԽԱՐԵԼԻՒ . Սմատեան Ընկերութիւն :

ԳՐՈՒՄ . ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿՈՂՄԷՆ ՏՆՕՐԵՆ
Յ . Յ . ԶԷՆՃԻԼՃԵԱՆ

ՏԷՐ ԼՐԱԳՐՈՅՍ—ՄԱՍԹԵՐՈՍ Մ . ԱՅՎԱՏԵԱՆ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻՆ . Յ . ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Մեծաբարձր շահեր Բոլոր
պատկառանքներով
համարձեւեալ վաճառ
արտադրութեան
'ի Վալիէն .

Մեծ փողոց Առաքելեան
Էջ 36, Բաւարեան
յարկ տուանքին 2 և
3 Թարգմանչեան
կայանին դիմաց .

ԳՐՈՒԹԱՆԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԶԱՐԳԻՄ
Կ . Պ Օ Լ Ի Ս
Ա . Տ Է Լ Լ Ա Ռ Օ Ք Ք Ա

Այս վաճառատուն մէջ կը ծախուին մասնաւոր շրջաբերութեան համար ելած այլ և այլ Տէրութեանց և քաղաքաց կրօնաստեղծ վիճակահանութեան արժէքաւոր օրնք մեծաւ մեծ շահեր կը խոստանան :

Նաև՝ վաճառատան սեփականութիւնը եղած արժէքաւոր վրայ մէկ կամ մէկ աւելի վիճակահանութեանց համար Բրոքսնի կը ծախուին 1/4 ձեւով մէճիտի (1 ֆա . 15 տնիթի) , մինչև մէկ մէճիտի , բուն արժէքաւոր կանխու մայրաքաղաքիս առաջին կարգի Պանդարեանեան տնակին մէջ իբրեւ աւանդ դրուած են :

Բաց ատիկ նաև մասնաւոր գործարարութիւնը կ'ըլլան իրատ շահաւոր ու ամեն քաղկի զիտամտեղի պայմաններով . վերոյիշեալ արժէքաւորներն ատանալու համար , ամառական շառ մը վիճակահանութեանց արդեանց և մեծամեծ շահերու մասնակցելու իրատները պիտի վաճառէ , շահեր երկու միլիոն , մէկ միլիոն , 600000 , 500000 , 300000 , 250000 , 200000 , 150000 , 100000 , 80000 , 75000 , 50000 , և աւելի վար ֆրանկի աղործածուած գրաւադրութեան վճարման փոքրագոյն թիւը . որովհետեւ ամեն արժէքաւոր անհ հրամեշտ կըրտով գէթ իւր անուանական արժէքը եղած գումարին վճարումն պիտի ընդունի :

Մանօթ . — Ամեն փոխառութեանց քաղաքու ատեն ելած թիւերն ու տնայն շահած գումարներն պարտաւորող ցանկերն ու այլ յայտարարութիւնքն ձրի պիտի բաժնուին ու բընակութեան տեղերը պիտի զրկուին :

Կը ծախուի իւրաքանչիւր փոխառութեան շրջաբերութեան հանուած օրէն մինչև այս օրս քաղաք ըլլող թուոց բովանդակութիւնն 'ի զին 2 ֆա . :

Վաճառատունն նաև յանձն կ'առնու Պորտոյի և կոնսթանդնուպոլի գեղի տեսակ կործնաներու (չուփոն) և շահող արժէքաւորներու ամեն գործարարութիւններ :

Աւելի ընդարձակ և մանրամասն տեղեկութիւն ուղղը պատրի զիմեւ առ .

Ա . ՏԷԼԼԱ ՌՕՔՔԱ
Տէր—Տէրէն Վաճառատն օրնքն 'ի Վալիէն .

8